

دۆلەت مەمۇرلىقىغا قوبۇل قىلىش تەقلىدى ئىمتىھان مەيدانى

ئاممىۋى ئاساسىي بىلىملەر

(پايدىلىنىش ماتېرىيالى)

دۆلەت مەمۇرلىرى ئىمتىھانى مۇتەخەسسسلەر گۇرۇپپىسى تەكشۈرۈپ بېكىتكەن
نۇقتىلىق پايدىلىنىش ماتېرىيالى

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى

دۆلەت مەمۇرلىقىغا قوبۇل قىلىش تەقلىدى ئىمتىھان مەيدانى

ئاممىۋى ئاساسىي بىلىملەر

(پايدىلىنىش ماتېرىيالى)

تەرجىمە قىلغۇچى: ئازادجان نىزامىدىن

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى

本书根据中国人事出版社 2006 年 1 月第 6 版，第一次印刷版本翻译出版。
بۇ كىتاب جۇڭگو كادىرلار نەشرىياتىنىڭ 2006 - يىلى 1 - ئاي 6 - نەشرى، 1 - باسمىغا
ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

مەسئۇل مۇھەررىرى: خاسىيەت ئىبراھىم
مەسئۇل كوررېكتورى: يۇلتۇز ئۇچقۇن
مۇقاۋا لايىھىلىگۈچى: مۇھەممەد قۇرباننىياز

دۆلەت مەمۇرلۇقىغا قوبۇل قىلىش تەقلىدى ئىمتىھان مەيدانى
ئاممىۋى ئاساسىي بىلىملەر (1)
(پايدىلىنىش ماتېرىيالى)

تەرجىمە قىلغۇچى: ئازادجان نىزامىدىن

* * *

شىنجاڭ خەلق سەھىيە نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى بۇلاقبېشى كوچىسى 196 - قورۇ، پوچتا نومۇرى: 830001)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى تارقاتتى
شىنجاڭ ئالتۇن يارۇق مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى باشتى
787×1092 مىللىمېتىر، 16 فورمات، 34.25 باسما تاۋاق
2007 - يىلى 4 - ئاي 2 - نەشرى، 2007 - يىلى 4 - ئاي 1 - قېتىم بېسىلدى
ISBN 978-7-5372-4254-7

تىراژى: 5050 — 1

ئىككى كىتابنىڭ ئومۇمىي باھاسى: 48.50 يۈەن
(بېسىشتا، تۈپلەشتە مەسىلە كۆرۈلسە ئالماشتۇرۇپ بېرىمىز.)
ئالاقىلىشىش تېلېفونى: 0991-2835907

كىرىش سۆز

ئىمتىھان ئېلىپ خىزمەتكە قويۇش تۈزۈمىنى تۇرغۇزۇش دېڭ شىياۋپىڭ نەزەرىيىسى كادىرلار تۈزۈمى ئىسلاھاتىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى. دۆلەت مەمۇرلىرى تۈزۈمىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى. 1980 - يىلى يولداش دېڭ شىياۋپىڭ «پارتىيە ۋە دۆلەت رەھبەرلىك تۈزۈمى ئىسلاھاتى» مۇھىم نۇقتىدا: نامۇۋاپىق بولغان تەشكىلىي تۈزۈمىنى. كادىرلار تۈزۈمىنى داڭلىق بىلەن ئۆزگەرتىش، مۇنەۋۋەر كەسىپ ئەھلىلىرىنى كۆپ مىقداردا تەربىيەلەش، بايقاش ۋە پەۋقۇلئادە ئورۇنغا قويۇش. بولۇپمۇ مۇكەممەل كادىرلارنى تاللاش، ئىمتىھان ئېلىپ قوبۇل قىلىش، ۋەزىپىگە تەيىنلەش ۋە قالدۇرۇش. تەكشۈرۈش، پاش قىلىش، نۆۋەت بىلەن ئالماشتۇرۇش تۈزۈمىنى داڭلىق بىلەن ئۆزگەرتىش كېرەك دەپ كۆرسەتكەن. شۇنداقلا كەلگۈسىدىكى نۇرغۇن خىزمەت. ئۇنۋانلارنى ئىمتىھان ئېلىپ لايىقەتلىك بولغانلىرىنى ئىشلىتىش ياكى خىزمەتكە قويۇش كېرەك دەپ تەكىتلىگەن. بۇ بىر مۇھىم كۆرسەتمە بولۇپ، كادىرلار ئىشلىرى ئىسلاھاتىنىڭ ئېنىق نىشانىنى بەلگىلەپ. ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنى ئورنىتىش ۋە يولغا قويۇشنى مۇھىم نەزەرىيىۋى ئاساس بىلەن تەمىنلىدى.

1982 - يىلى ئەسلىدىكى ئەمگەك كادىرلار مىنىستىرلىقى «كادىرلارنى ئىشلىتىش مەسلىسىگە مۇناسىۋەتلىك بەلگىلەمە» نى تۈزۈپ ئېلان قىلدى. شۇ قېتىمدا «ئىمتىھان ئېلىپ خىزمەتكە ئورۇنلاشتۇرۇش» نىڭ بەلگىلىمىسىنى تۈزۈپ. دۆلەت ئورگانلىرى، كارخانىلىرى، ئىشسىز ئورۇنلارنىڭ «ئوچۇق - ئاشكارا قوبۇل قىلىش. ئۆزلۈكىدىن تىزىملىتىش. ئەخلاقىي. ئەقلىي. جىسمانىي جەھەتلەردىن تولۇق سىناش. بەسلىشىش. ئىمتىھان ئېلىشتا چىڭ تۇرۇپ، ياخشىلىرىنى تاللاپ ئىشلىتىش» چارىسى بېكىتىلدى. شۇنىڭدىن باشلاپ، ئىمتىھان ئېلىش كادىرلارنى تاللاش تەرتىپى ئىچىگە كىردى. 1987 - يىلى پارتىيە 13 - قۇرۇلتىيى دۆلەت مەمۇرلىرى ئىمتىھانى تۈزۈمىنى قارار قىلىپ، تاللاپ ئىشلىتىش جەھەتتە ئېنىقلىق دەرىجىسى، ئېچىۋېتىش دەرىجىسى ۋە ئاممىنى قاتناشتۇرۇش دەرىجىسىنى كۈچەيتىش، رىقابەت تۈزۈمىنى شەكىللەندۈرۈپ، چوڭ كۆلەملىك دائىرە ئىچىدە ئىختىساس ئىگىلىرىنى ئايرىپ چىقىرىش ۋە ئىشلىتىش ئومۇمىي ۋەزىيىتىنى شەكىللەندۈرۈشنى تەلەپ قىلدى. بۇ ئىمتىھان ئېلىپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنىڭ شەكىللىنىشىدە بىر تارىخىي ئاچقۇچ بولۇپ قالدى. 1988 - يىلى 7 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى بىرىنچى قېتىملىق يىغىنىدا بۇنىڭدىن كېيىنكى ھەرقايسى دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەر مەمۇرلارنى ئىشلىتىشتە ئىمتىھان ئېلىپ تاللاش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش كېرەك دەپ ئېنىق قىلىپ كۆرسىتىلدى. 1989 - يىلى كادىرلار مىنىستىرلىقى تەيىنلىش ئورۇنلىرى، مۇپەتتىش مەھكىمىسى، ستاتىستىكا ئىدارىسى، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى، قۇرۇلۇش سايمانلىرى ئىدارىسى، باج ئىدارىسى قاتارلىق ئالتە ئورۇننى مەمۇرلارنى ئىمتىھان ئېلىپ ئىشلىتىش سىناق نۇقتىسى قىلىپ بەلگىلەپ، 156 ئادەم قوبۇل قىلىشنى پىلانلاپ، سالاھىيىتىنى تەكشۈرۈپ تىزىملىتىش 1334 ئادەم ئىچىدىن 144 ئادەمنى قوبۇل قىلدى. سىناق تەرىقىسىدە ئېلىپ بېرىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ج خ مىنىستىرلىقى،

كادىرلار مىنىستىرلىقى 1989 - يىلى 1 - ئايدا «دۆلەت مەمۇرىي ئورگانلىرىنىڭ تولۇقلاپ قوبۇل قىلىنىدىغان خادىملاردىن ئىمتىھان ئېلىش چارىسى توغرىسىدىكى ئۆقتۈرۈش» نى ئېلان قىلدى. 1993 - يىلى 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى، گوۋۇيۈەن «دۆلەت مەمۇرلىرىنىڭ ۋاقىتلىق نىزامنامىسى» نى ئېلان قىلدى.

1993 - يىلى 8 - ئاينىڭ 14 - كۈنى، گوۋۇيۈەن «دۆلەت مەمۇرلىرىنىڭ ۋاقىتلىق نىزامنامىسى» نى ئېلان قىلدى. ۋاقىتلىق نىزامنامىسىگە ئاساسەن كادىرلار مىنىستىرلىقى 1994 - يىلى 6 - ئاينىڭ 7 - كۈنى «دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىشلىتىشنىڭ ۋاقىتلىق بەلگىلىمىسىنى ئېلان قىلىپ، دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىشلىتىشتە ئادىل بولۇش، ئوچۇق - ئاشكارا بولۇش، رىقابەتلىشىش، ياخشىلىرىنى تاللاش پىرىنسىپىغا قاتتىق ئەمەل قىلىپ ھەم ئەخلاقلىق ھەم قابىلىيەتلىك بولۇش ئۆلچىمىگە ئاساسەن، ئىمتىھان ئېلىش ۋە تەكشۈرۈشنى بىرلەشتۈرگەن ئاساستا ئېلىپ بېرىشنى تەلەپ قىلدى. بۇ، دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنىڭ رەسمىي ئورنىتىلغانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ. شۇنىڭدىن باشلاپ، ئون يىلدىن ئارتۇق تەتقىق قىلىش ئارقىلىق ئىمتىھان ئېلىپ خىزمەتكە قويۇش تۈزۈمى قانۇنلىشىش، قېلىپلىشىش ۋە ئىلمىيلىشىشكە قاراپ يۈزلەندى.

1994 - يىلى 7 - ئاينىڭ 30 - كۈنى، كادىرلار مىنىستىرلىقى ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا، كادىرلار مىنىستىرلىقى دۆلەتلىك مەركىزىي مەمۇرىي ئورگانلارنى مەمۇرلاردىن ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇشقا تەشكىللەپ، پۈتۈن مەملىكەتكە يېتەكچىلىك قىلدى. مۇشۇ قېتىملىق ئىمتىھان ئېلىشقا گوۋۇيۈەن بەنگۇڭتىڭى، سابىق دۆلەت پىلان كومىتېتى، قۇرۇلۇش مىنىستىرلىقى، كادىرلار مىنىستىرلىقى، سۇ ئىشلىرى مىنىستىرلىقى قاتارلىق 30 ئورۇن قاتنىشىپ، 490 ئادەم ئېلىشنى قارار قىلدى. 10000 دىن ئارتۇق ئادەم بۇ قېتىمقى ئىمتىھاننى سۈرۈشتۈرۈپ، ئاخبارات ساھەسىدىكىلەر تەرىپىدىن «ئون مىڭ كىشىلىك مەمۇرلار جىددىي ئىمتىھانى» دەپ ئاتالدى. بۇ قېتىمقى ئىمتىھان ئېلىشقا چاقىرىق قىلىش جەمئىيەتتىكى بىر قىزىق نۇقتا بولۇپ قالدى. بۇ دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنىڭ رەسمىي يوسۇندا ئومۇملاشتۇرۇش باسقۇچىغا كىرگەنلىكىدىن دېرەك بەردى. مەركەز، دۆلەتلىك مەمۇرىي ئورگانلار ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇشنى يولغا قويۇشى بىلەنلا، 1994 - يىلى 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى لىياۋنىڭ ئۆلكىسى باشلامچىلىق بىلەن ئۆلكە دەرىجىلىك ئورگانلاردا مەمۇرلار ئىمتىھانىنىڭ مۇقەددىمىسىنى ئېچىپ، تىزىملاتقان 5257 ئادەم ئىچىدىن 262 ئادەمنى ئىمتىھان ئېلىپ قوبۇل قىلدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئىمتىھانغا ئورۇنلاشتۇرۇش شەكلى پۈتۈن مەملىكەتنىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا ئومۇملاشتى. ئىمتىھانغا چاقىرىش جەريانىدا نۇرغۇن جايلاردا ئورۇن ۋە سالاھىيەت تاللاش قاتارلىق چەكلىمىلەر بۇزۇپ تاشلىنىپ، ئىختىساسلىقلارنى تاللاپ ئىشلىتىش ئېقىمى شەكىللەندى. 1994 - يىلىدىن بېرى مەركەز دۆلەتلىك مەمۇرىي ئورگانلار ۋە ۋېرتىكال باشقۇرۇش سىستېمىلىرى ئۇدا توققۇز قېتىم جەمئىيەتكە قارىتا ئىمتىھان ئورۇنلاشتۇرۇپ، 23 مىڭ مەمۇرنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇردى. ئېنىق بولمىغان ستاتىستىكىغا قارىغاندا ئون يىلدىن بېرى پۈتۈن مەملىكەتتە دېھقانلاردىن قوبۇل قىلىنغان مەمۇرلار 5000 ئادەمگە، دۆلەت ئىگىدارچىلىقىدا بولمىغان ئورۇنلاردىن قوبۇل قىلىنغان مەمۇرلار 40 مىڭ ئادەمگە، ئىش كۈتۈپ تۇرغانلاردىن قوبۇل قىلىنغان مەمۇرلار ئون

مىڭ ئادەمگە يەتتى .

ئىمتىھان ئېلىپ خىزمەتكە ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش كادىرلار تۈزۈمى ئىسلاھاتىنىڭ بۆسۈش ئېغىزى ، مەمۇرلار تۈزۈمىنى ئومۇملاشتۇرۇشنىڭ بايرىقىدىن ئىبارەت . ھەرقايسى ئورۇنلار مەمۇرلاردىن ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش جەريانىدا ، ئوچۇق - ئاشكارا بولۇش ، ئادىل بولۇش ، رىقابەتلىشىش ، ياخشىلىرىنى تاللاش ، سالاھىيىتىنى بۆسۈپ ئۆتۈش ، ئورۇن چەكلىمىسى بولماسلىق ، ئىختىساسلىقلارنى تاللىغاندا بىرخىل ئۆلچەمگىلا ئېسىلىۋالماستىن ، ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمى ، سالاھىيەت شەرتى ، ئىمتىھان نەتىجىسى ۋە ئورۇنلاشتۇرۇش ئەھۋالى ئوچۇق بولۇشتا چىڭ تۇرۇش لازىم . كىشىلەر « بەشىنى ئېچىۋېتىش » نى ئوبرازلاشتۇرۇپ « ئەينەك ئۆي ئىچىدىكى رىقابەت » دەپ ئاتىدى . « ئىمتىھان بېرىپ ئورۇنلىشىش » جەمئىيەتنىڭ ئومۇمىي تونۇشى بولۇپ ، خەلقنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشىپ ، چەكسىز ھاياتىي كۈچىنى ئىپادىلىدى . ئىمتىھان ئېلىپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنىڭ ئومۇملاشتۇرۇلۇشى ئورگانلارنىڭ ئادەم تاللاش نەزەر دائىرىسىنى كېڭەيتىپ ، بىر تۈركۈم ساپاسى ياخشى ، ياش ، ئوقۇش تارىخى يۇقىرى بولغان مۇنەۋۋەر ئىختىساس ئىگىلىرىنى نامايان قىلىپ ، ئورگانلارنى « يېڭى قان » بىلەن تەمىنلەپ يېڭى ھاياتىي كۈچ قوشتى ، بەزى رايون ۋە ئورۇنلارنىڭ مەمۇرلارنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمىنى ستاتىستىكا قىلىشىچە ، ئادەم ئىشلىتىش ئورۇنلىرىنىڭ رازى بولۇش دەرىجىسى %98 كە يەتكەن . بۇ خىل روھلۇق ھالدا يۇقىرى ئۆزلەش مېخانىزمىنىڭ قۇرۇلۇشى كەڭ ياشلارنى ئەستايىدىل ئۆگىنىشكە ، باتۇرلۇق بىلەن ئالغا بېسىشقا ، ئۈزلۈكسىز يېڭىلىق يارىتىشقا يېتەكلەپ ۋە ئىلھاملاندۇرۇپ ، پۈتۈن جەمئىيەتتە بىرخىل ئىختىساسلىقلارنى قەدىرلەيدىغان ، ئىختىساسلىقلارنى سۆيىدىغان ، ئەھمىيەت بېرىدىغان ، ئەتمۇرلاپ ئىشلىتىدىغان ياخشى كەيپىياتنى شەكىللەندۈردى .

2005 - يىلى 4 - ئاينىڭ 27 - كۈنى 10 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق ۋەكىللىرى قۇرۇلتىيى 15 - نۆۋەتلىك ئومۇمىي يىغىنى 2006 - يىلى 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ « مەمۇرلار قانۇنى » نى ئىجرا قىلىش توغرىسىدا ئېنىق قىلىپ ، مەمۇرلار ئىمتىھانى يېزىقچە ۋە يۈزتۈرانە ئىمتىھاندىن ئىبارەت ئىككى خىل ئىمتىھان شەكلى ئارقىلىق ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ ئاممىۋى ئاساسىي بىلىمى ، كەسپىي بىلىم ئىقتىدارى ۋە شۇنىڭغا ماس كېلىدىغان ئورۇننىڭ تەلپى بويىچە ئادەتتىكى ساپاسى ۋە قابىلىيىتىنى سىنايدۇ ، دەپ ئېنىق كۆرسىتىلدى . مەمۇرلار ئىمتىھانى بىرخىل قابىلىيەت ئىمتىھانى بولۇپ ، ئاساسلىقى ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ نەزەرىيىنى ئەمەلىيەتكە تەدبىقلاش ، پرىنسىپال مەسىلىلەرنى ئانالىز قىلىش ، مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش ، يېزىقتا ئىپادىلەش ، لوگىكىلىق تەپەككۈر قىلىش ، ئومۇملاشتۇرۇپ ئانالىز قىلىش ، ۋەزىيەتكە ماسلىشىش ، كېلىشتۈرۈش ، چۈشىنىش قاتارلىق ئىقتىدارلىرىنى سىنايدۇ . مەمۇرلار ئىمتىھانى يەنە بىرخىل ئۇنىۋېرسال ئىمتىھان بولۇپ ، ئۇ ماتېرىياللارنى كۆرۈش ھەم تەكشۈرۈش ، يېزىقچە ئىمتىھان ، يۈزتۈرانە ئىمتىھان ، سالامەتلىك تەكشۈرتۈش ، ئىمتىھان ئېلىپ تەكشۈرۈش قاتارلىق كۆپ خىل ئۇسۇللار ئارقىلىق ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ بىلىم سەۋىيىسى ۋە قابىلىيىتىنى سىنايدۇ . ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ ئىدىيە - ئەخلاق ، ئەمەلىي ئىپادىسى قاتارلىق ئەھۋاللىرىنى چۈشىنىدۇ ،

مەمۇرلار ئىمتىھانى بىرخىل تاللاش ئىمتىھانىدىن ئىبارەت بولۇپ، كۈچلۈك بولغان رىقابەت خۇسۇسىيىتىگە ئىگە، ئۇ مۇنەۋۋەرلەر ئىچىدىن مۇنەۋۋەرنى تاللايدۇ.

مەمۇرلار ئىمتىھانى ھەربىر مەمۇر بولۇش ئارزۇسى بار ياشلارنى رىقابەت سەھنىسى بىلەن تەمىنلەيدۇ، كەڭ ياشلارنىڭ مەمۇرلار ئىمتىھانىغا قاتنىشىشى ئۇلۇغ، شەرەپلىك ئىشتۇر. ئىمتىھان جەريانىدا ئۇتۇپ چىقىش ئۈچۈن چوقۇم ياخشى تەييارلىق قىلىش كېرەك. بىرىنچىدىن، يېزىقچە ئىمتىھاننىڭ ئالاھىدىلىكى، تۈرى، مەزمۇنى، جاۋاب بېرىشنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇش؛ ئىككىنچىدىن، «مەمۇرىي كەسپىي قابىلىيىتىنى سىناش» ۋە «بايان ۋە مۇھاكىمە» ئىمتىھان قەغەزىنىڭ قۇرۇلمىسى، ئىمتىھان نۇقتىسى، جاۋاب بېرىش ئۇسلۇبى قاتارلىقلارنى نىشانلىق ھالدا مەشىق قىلىش؛ ئۈچىنچىدىن، يۈزتۇرانە ئىمتىھان شەكلى، سوئال ئالاھىدىلىكى، سىناق ئامىلى، جاۋاب بېرىش ئۇسلۇبى قاتارلىقلارنى تەقلىدى ئورۇنلاپ مەشىق قىلىش لازىم. كەڭ ياشلارنىڭ نىشانلىق، ئۈنۈملۈك ھالدا ئىمتىھانغا ياخشى تەييارلىق قىلىشى، شۇنداقلا ئىمتىھاندا جىددىيلەشمەي، ئىمتىھاننى غەلبىلىك بېرىشى ئۈچۈن جۇڭگو كادىرلار نەشرىياتى مەملىكەتلىك مەمۇرلار ئىنستىتوتى، مەركىزىي پارتىيە مەكتىپى، بېيجىڭ ئۇنىۋېرسىتېتى، جۇڭگو خەلق ئۇنىۋېرسىتېتى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ مۇناسىۋەتلىك مۇتەخەسسسىس، ئالىملىرىنى تەشكىللەپ، «دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ ئەڭ يېڭى ماتېرىيالى» نى تۈزۈپ چىقتى. بۇ بىر يۈرۈش ماتېرىياللار «ئىجتىمائىي ئاساسىي بىلىملەر ئىمتىھان يېتەكچىسى ۋە تەقلىدى مەشىقلىرى»، «مەمۇرىي كەسپىي ئىقتىدارىنى سىناش ئىمتىھان يېتەكچىسى ۋە تەقلىدى مەشىقلىرى»، «مۇھاكىمە ۋە بايان»، «دۆلەت مەمۇرلىرىنى ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تەقلىدى ئىمتىھان مەيدانى» قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

بۇ بىر يۈرۈش ماتېرىياللار يىللاردىن بۇيانقى مەمۇرلار ئىمتىھانىنىڭ يېزىقچە، يۈز تۇرانە شەكلىنىڭ ئۆزگىرىشلىرى، مەزمۇن ئورۇنلاشتۇرۇشى، مۇھىم سىناق نۇقتىسى قاتارلىقلارنى ئەستايىدىل خۇلاسەلەپ، ئىمتىھاننى غەلبىلىك بېرىش ئۈچۈن زۆرۈر بولغان تەجرىبىلەرنى يەكۈنلەپ، مەمۇرلار ئىمتىھانىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىمتىھان يۆنىلىشىنى تەتقىق قىلىپ كۆرسىتىپ بەرگەن بولۇپ، تۆۋەندىكىدەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە:

① قاراتمىلىقى: پۈتۈن كىتابتا ئىمتىھان بەرگۈچىلەر ئەڭ كۆڭۈل بۆلىدىغان مەسىلىلەر سوئال شەكلى، ئىمتىھان سوئال مۇھىم نۇقتىسى، تەكرار قىلىش پىرىنسىپى، جاۋاب بېرىش ئۇسۇلى، تەقلىدى ئەمەلىي مەشىق قاتارلىق تەرەپلەر ئارقىلىق چۈشەندۈرۈلگەن.

② ئەمەلىيەتچانلىقى: پۈتۈن كىتابنىڭ يازغۇچىلىرى ناھايىتى تەجرىبىلىك، بەزىلىرى ئۇزۇن يىل ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تەتقىقاتى بىلەن شۇغۇللانغان، بەزىلىرى ئۇزۇن يىللىق ئىمتىھان ئۆتكىلىدىن ئۆتكەنلەر بولۇپ، پۈتۈن كىتابنىڭ مەزمۇنى ئەمەلىيەت بىلەن ناھايىتى زىچ باغلانغان. ناھايىتى جانلىق، ۋەكىل خاراكتېرىگە ئىگە بولۇپ، كەڭ ياشلار ئوقۇغان ۋاقىتتا راستىنلا ئىمتىھان بېرىۋاتقاندا ھېسسىياتقا كېلىدۇ.

③ سىستېمىلىقلىقى: بۇ بىر يۈرۈش تەكرار ماتېرىياللار ئىمتىھان بېرىش ئالاھىدىلىكىنى توغرا كۆرسىتىپ، يېزىقچە ئىمتىھان شەكلىنىڭ ئومۇمىي تەلپىدىن

«ئاممىۋى ئاساسىي بىلىملەر»، «مەمۇرىي كەسپىي قابىلىيەتنى سىناش»، «بايان ۋە مۇھاكىمە» غىچە، يۈزتۇرانە ئىمتىھاننىڭ قۇرۇلمىسىدىن يۈزتۇرانە ئىمتىھان شەكلى، قىلىپلاشتۇرۇلغان يۈزتۇرانە ئىمتىھان ئۇسۇلى، ئىمتىھان ئالغۇچىلارنىڭ نومۇر قويۇشىغىچە، مەسىلىلەرنى مۇلاھىزە قىلىشتىن جاۋاب بېرىش ئۇسۇلىنى تەقلىدى مەشىق قىلىش قاتارلىقلارغىچە سىستېمىلىق چۈشەندۈرۈش ئېلىپ بارغان.

④ قوللىنىشچانلىقى: پۈتۈن كىتاب كەڭ ياشلارنىڭ ئۆگىنىش، خىزمەتتىكى ئالدىراشچانلىقىنى كۆزدە تۇتۇپ، مەزمۇن جەھەتتىكى مۇھىم نۇقتا، مۇھىم ئامىل قاتارلىقلارنى گەۋدىلەندۈرۈشتە، تۈزۈش شەكلى جەھەتتە كۆرسىتىپ بېرىش، مىساللارنى ئانالىز قىلىش ۋە تەقلىدى سوتاللارنى تۈزۈش جەھەتتە ناھايىتى ئىنچىكىلىك بىلەن ئىشلىگەچكە، بۇ ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ ئىمتىھانغا يۇقىرى سەۋىيىدە تەييارلىق قىلىشىغا پايدىلىق. بۇ بىر يۈرۈش كىتابلار بولۇپمۇ يۈزتۇرانە ئىمتىھان قوللانمىسى ياشلارنىڭ كارخانا، كەسپىي ئورۇنلارنىڭ قوبۇل قىلىش ئىمتىھانى ۋە كېيىنكى ئىش ئورنى رىقابىتىدە ناھايىتى مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

جۇڭگوچە ئالاھىدىلىككە ئىگە مەمۇرلاردىن ئىمتىھان ئېلىپ ئورۇنلاشتۇرۇش تۈزۈمى، قابىلىيەتلىكلەرنى تاللاپ مەمۇرىي باشقۇرۇش خىزمىتىگە سېلىش، پاك - دىيانەتلىك، خەلق ئۈچۈن ئەمەلىي، يۇقىرى ئۈنۈملۈك ھۆكۈمەت قۇرۇشتا ناھايىتى مۇھىم رول ئوينايدۇ. جۇڭگو مەمۇرلار ئىمتىھان ئېلىش تۈزۈمىنىڭ ۋاقىت بىلەن تەڭ ئىلگىرىلەپ، كۈنسېرى مۇكەممەللىشىشىنى ئۈمىد قىلىمىز. دۆلەت مەمۇرلىرى بولۇش ئالدىدا تورغان ياشلارنىڭ ئىمتىھان رىقابىتى جەريانىدا ئۆز قابىلىيەتىنى تولۇق نامايان قىلىپ، تىرىشىپ ئۆگىنىپ، ئەمەلىيەتچان بولۇشتا چىڭ تۇرۇپ، لايىقەتلىك، خەلق ئاممىسىنى رازى قىلغۇدەك مەمۇرلاردىن بولۇپ چىقىشىغا چىن دىلىمىزدىن تىلەكداشمىز.

— تۈزگۈچىدىن

مۇندەرىجە

بىرىنچى بۆلۈم سىياسەت يەشمىسى

- §1 ج ك پ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ «11- بەش يىللىق» پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى تەكلىپى (تولۇق تېكىستى) 2
- §2 ئىلمىي تەرەققىيات قارشى جۇڭگونى ئالغا باشلايدۇ 2
- §3 ماركولۇق تەڭشەش - تىزگىنلەش جۇڭگو ئىقتىسادىنى تېز ھەم ياخشى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ 3
- §4 دېھقانچىلىق بېجىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش نەتىجىسىدە «دۆلەت بېجى» تارىخقا ئايلاندى .. 3
- §5 ئاممىۋى سەھىيە رامكىسى قۇرۇپ خەلقنىڭ سالامەتلىكىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش .. 4
- §6 ئىناق جەمئىيەت قۇرۇپ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئىشلىرىدا يېڭى ۋەزىيەت يارىتىش ... 5

ئىككىنچى بۆلۈم ماركسىزىملىق پەلسەپە قائىدىسى

- بىرىنچى باب پەلسەپە ۋە ماركسىزىملىق پەلسەپە 18
- ئىككىنچى باب ماددا ۋە ئاڭ 27
- ئۈچىنچى باب ماددىي دۇنيانىڭ دىئالېكتىكىلىق مەنزىرىسى 37
- تۆتىنچى باب ئەمەلىيەت، بىلىش، ھەقىقەت 54
- بەشىنچى باب ماتېرىيالىستىك ئىجتىمائىي تارىخ قارشى 68

ئۈچىنچى بۆلۈم دېڭ شياۋپىڭ نەزەرىيىسى ۋە «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم

ئىدىيىسىدىن بايان

- بىرىنچى باب ھازىرقى جۇڭگونىڭ ماركسىزمى 92
- ئىككىنچى باب سوتسىيالىزىمنىڭ دەسلەپكى باسقۇچى ۋە پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشىيەنى .. 101
- ئۈچىنچى باب سوتسىيالىزىمنىڭ تۈپ ۋەزىپىسى ۋە تەرەققىيات ئىستراتېگىيىسى .. 110
- تۆتىنچى باب سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسى بەرپا قىلىش 118
- بەشىنچى باب سوتسىيالىزىمنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدىكى مۈلۈكچىلىك قۇرۇلمىسى ۋە تەقسىمات تۈزۈمى 148
- ئالتىنچى باب سوتسىيالىزم قۇرۇشتىكى ئاساسىي نەزەرىيىلەر 155
- يەتتىنچى باب «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنى ئومۇميۈزلۈك ئىزچىللاشتۇرۇش 166
- §1 «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنىڭ شەكىللىنىشى ۋە ئۇنىڭ تارىخىي ئورنى 166
- §2 «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنىڭ ئىلمىي مەزمۇنى ۋە ئۆزئارا مۇناسىۋىتى 168

§3. «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسىنىڭ تۈپ تەلىپىنى ئومۇميۈزلۈك ئىزچىلاشتۇرۇش 170

تۆتىنچى بۆلۈم قانۇن

178 بىرىنچى باب قانۇنشۇناسلىق
198 ئىككىنچى باب ئاساسىي قانۇن
223 ئۈچىنچى باب مەمۇرىي قانۇن
285 تۆتىنچى باب جىنايى ئىشلار قانۇنى
314 بەشىنچى باب ھەق تەلەپ قانۇنى

بەشىنچى بۆلۈم مەمۇرىي باشقۇرۇش

338 بىرىنچى باب ھۆكۈمەت فونكىسىيىسى ۋە ئۇنى ئۆزگەرتىش
347 ئىككىنچى باب جۇڭگونىڭ ھۆكۈمەت ئاپپاراتلىرى ۋە ئۇنى ئىسلاھ قىلىش
365 ئۈچىنچى باب دۆلەت مەمۇرلىرى تۈزۈمى
369 تۆتىنچى باب مەمۇرىي رەھبەرلىك
بەشىنچى باب مەمۇرىي تەدبىر بەلگىلەش ۋە ئۇنى ئىجرا قىلىش، مەمۇرىي نازارەتچىلىك قىلىش ۋە ماسلاشتۇرۇش 378

ئالتىنچى بۆلۈم ئالاقە يېزىقچىلىقى ۋە بىر تەرەپ قىلىش

397 بىرىنچى باب يېزىقچىلىق ئاساسىي بىلىملىرى
398 ئىككىنچى باب ئالاقە توغرىسىدا ئومۇمىي بايان
404 ئۈچىنچى باب ئالاقە يېزىقچىلىقىدىكى مۇھىم پرىنسىپلار
408 تۆتىنچى باب دائىم ئىشلىتىلىدىغان ئالاقىلەرنى يېزىشتىكى مۇھىم نۇقتىلار
§1 قائىدىلىك خاراكتېرلىك ئالاقىلەرنى يېزىش
§2 قارار، ئۇقتۇرۇش، ئومۇمىي ئۇقتۇرۇش، تەستىق جاۋاب، خەۋەرلەندۈرۈشلەرنى يېزىش
§3 يوليورۇق سوراھ ئىلتىماسى، دوكلات يېزىش
§4 ئالاقە، يىغىن خاتىرىسى

بىرىنچى بۆلۈم سىياسەت يەشمىسى

«11 - بەش يىللىق» پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى «تەكلىپ» نىڭ ئومۇمىي يەشمىسى

بۇ باينىڭ ئاساسلىق مەزمۇنىدىن ئىگىلەشكە تېگىشلىك مەسىلىلەر:
بۇ باب ك پ مەركىزىي كومىتېتى تۈزگەن، خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىقتىسادىي،
ئىجتىمائىي تەرەققىياتنىڭ 11 - بەش يىللىق پىلانى توغرىسىدىكى تەكلىپنىڭ تولۇق
تېكىستى ۋە «11 - بەش يىللىق» پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى «تەكلىپ» نىڭ
يەشمىسىدىن تەركىب تاپقان بولۇپ، ئىمتىھان بەرگۈچىلەر ئوبدان ئىگىلەشكە تېگىشلىك
ئالتە مۇھىم نۇقتا بار: 1. ئىقتىسادنى يۈكسەلدۈرۈش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىش؛ 2. كەسىپ
قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ ئەلالاشتۇرۇش؛ 3 - يېزا ئىگىلىكى، يېزا، دېھقانلار مەسىلىسىنى
ھەل قىلىش؛ 4. شەھەرلەشتۈرۈشنى ساغلام تەرەققىي قىلدۇرۇش؛ 5. رايونلارنى ماس
تەرەققىي قىلدۇرۇش؛ 6. ئىناق جەمئىيەت قۇرۇشنى ھەقىقىي كۈچەيتىش.

مۇھىم نۇقتا ۋە قىيىن نۇقتىلار ھەققىدە تەھلىل

بۇ بابقا چېتىلىدىغان مەسىلىلەر دۆلەتنىڭ تەرەققىيات پىلانىدىكى مۇھىم نۇقتىلار
بولۇپ، ئىمتىھان بەرگۈچىلەر يۇقىرىدىكى ئالتە نۇقتىدىن سىرت، يەنە تۆۋەندىكىلەرنىمۇ
ئوبدان ئېسىدە تۇتۇشى كېرەك:

(1) ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇشنىڭ ھالقىلىق مەزگىلىنى قانداق

چۈشىنىش:

(2) ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنى ئومۇميۈزلۈك ئىزچىللاشتۇرۇش؛

(3) سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇش؛

(4) كەسىپ قۇرۇلمىسىنى تېخىمۇ ئەلالاشتۇرۇش؛

(5) رايونلارنى ماس تەرەققىي قىلدۇرۇش؛

(6) بايلىق تېجەيدىغان، مۇھىتى ياخشى جەمئىيەت قۇرۇش؛

(7) تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ۋە سىرتقا قارىتا ئېچىۋېتىش سەۋىيىسىنى

ئۆستۈرۈش؛

(8) پەن - مائارىپقا تايىنىپ دۆلەتنى گۈللەندۈرۈش ئىستراتېگىيىسىنى ۋە

ئىختىساسلىقلار كۈچلۈك دۆلىتى ئىستراتېگىيىسىنى ئوبدان يولغا قويۇش.

§1. ج ك پ مەركىزىي كومىتېتىنىڭ «11 - بەش يىللىق» پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى تەكلىپى (تولۇق تېكىستى)

شىنخۇا ئاگېنتلىقى 18 - ئۆكتەبىر تېلېگراممىسى

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتىنىڭ 11 - بەش يىللىق پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى تەكلىپى (2005 - يىل 10 - ئاينىڭ 11 - كۈنى ج ك پ 16 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 5 - قېتىملىق ئومۇمىي يىغىنىدا ماقۇللانغان) بۇ «تەكلىپ» نىڭ تولۇق تېكىستى (قىسقارتىلدى)

§2. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى جۇڭگونى ئالغا باشلايدۇ

ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بىلەن «11 - بەش يىللىق» پىلان مەزگىلىدىكى ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتىگە يېتەكچىلىك قىلىش كېرەك. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا ئېلىمىزنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدىكى مۇھىم ئىستراتېگىيەلىك ئىدىيە ۋە يېتەكچى فاكتور. (1) ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ ئوتتۇرىغا قويۇلۇشىدىكى تارىخىي سەۋەبلەر.

① ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا ئېلىمىزنىڭ ئۇزاق مەزگىللىك تەرەققىيات تەجرىبە - ساۋاقلارنى ئەستايىدىل يەكۈنلەش ئاساسىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

② ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا پارتىيىنىڭ ئۈچ ئەۋلاد رەھبەرلىك كۈلپەكتىپىنىڭ تەرەققىيات توغرىسىدىكى مۇھىم ئىدىيىسىگە ۋارىسلىق قىلىش ۋە ئۇنى راۋاجلاندۇرۇش ئاساسىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

③ ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا ئېلىمىزنىڭ باسقۇچ خاراكتېرلىك ئالاھىدىلىكلىرىنى چوڭقۇر تەھلىل قىلىش ئاساسىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

④ ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا دۇنيانىڭ تەرەققىيات يۈزلىنىشىنى توغرا ئىگىلەش ئاساسىدا ئوتتۇرىغا قويۇلغان.

(2) ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى

① ئادەمنى ئاساس قىلىشنى تەكىتلەش، ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىيات بىلەن ئادەمنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىيات مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش.

② ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتنى تەكىتلەش، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىش بىلەن جەمئىيەتنى ئومۇميۈزلۈك يۈكسەلدۈرۈشنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش.

③ ماس ھالدىكى تەرەققىياتنى تەكىتلەش، تەرەققىياتنى تېزلىتىش بىلەن ماس ھالدىكى تەرەققىياتنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش.

④ سىجىل تەرەققىياتنى تەكىتلەش، نۆۋەتتىكى تەرەققىيات بىلەن كەلگۈسى تەرەققىياتنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش.

3) ئىلمىي تەرەققىيات قارشىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشتىكى كاپالەتلىك قىلىش تەدبىرلىرى .

① ئۆگىنىش، تەرەققىياتنى كۈچەيتىش، ئىلمىي تەرەققىيات قارشىنىڭ ئىزچىللىشىغا ئىدىيە جەھەتتىن كاپالەتلىك قىلىش كېرەك .

② تۈزۈلمە - مېخانىزمىلارنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئىلمىي تەرەققىيات قارشىنىڭ ئىزچىللىشىغا تۈزۈم جەھەتتىن كاپالەتلىك قىلىش كېرەك .

③ ھەقىقىي، ئەمەلىي ئىشلەش ئىستىلىنى ئەۋج ئالدۇرۇپ، ئىلمىي تەرەققىيات قارشىنىڭ ئىزچىللىشىغا ئىستىل جەھەتتىن كاپالەتلىك قىلىش كېرەك .

§3. ماکرولۇق تەڭشەش - تىزگىنلەش جۇڭگو ئىقتىسادىنى تېز ھەم ياخشى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ

نۆۋەتتە ماکرولۇق تەڭشەش - تىزگىنلەشنىڭ مۇھىم نۇقتىسى مۇقىملىق سىياسىتى بولۇشى كېرەك .

ئېلىمىز ئىقتىسادىنىڭ ئايلىنىشىدىكى ئاچقۇچلۇق مەزگىلدە مېكرو لۇق تەڭشەشنى نۇقتىلىق تۇتۇش كېرەك، ئېلىمىز ئىقتىسادىنىڭ ئايلىنىشى ھالقىلىق مەزگىلدە تۇرۇۋاتىدۇ .

§4. دېھقانچىلىق بېجىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش نەتىجىسىدە «دۆلەت بېجى» تارىخقا ئايلاندى

دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى تۈرلۈك ئاماللار بىلەن ئاشۇرۇش كېرەك .

1) دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى تۈرلۈك ئاماللار بىلەن ئاشۇرۇش مۇھىم ئىقتىسادىي مەسىلە بولۇپلا قالماستىن، بەلكى يەنە مۇھىم سىياسىي ۋەزىپە .

2) يېزا ئىگىلىكىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى كىرىم كۆپەيتىدىغان يوشۇرۇن كۈچلەرنى تولۇق قېزىش كېرەك .

① باقمىچىلىق، باغۋەنچىلىك قاتارلىق كۆپ ئەمگەك تەلەپ قىلىدىغان كەسىپلەرنىڭ ئىشلەپچىقىرىشىنى كېڭەيتىش كېرەك .

② يېشىل يېمەكلىك قاتارلىق ئەلا يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇش كېرەك .

③ يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرى بازىرىنى تىرىشىپ ئېچىش كېرەك .

3) ئېشىنچا ئەمگەك كۈچلىرىنىڭ غەيرىي يېزا ئىگىلىك كەسىپلىرىگە ۋە شەھەر - بازارغا تەرتىپلىك يۆتكىلىشىگە يېتەكچىلىك قىلىش .

① ناھىيە كۆلەملىك ئىگىلىكنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇش كېرەك .

② يېزا ئەمگەك كۈچلىرىنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇش كېرەك .

③ يېزا ئەمگەك كۈچلىرىنى تېخنىكا - ئىقتىدار بويىچە تەربىيەلەشنى كۈچەيتىش

كېرەك .

④ دېھقانلارنىڭ شەھەرگە كېرىپ ئىشقا ئورۇنلىشىش مۇھىتىنى تېخىمۇ ياخشىلاش كېرەك .
 (4) دۆلەت ئەھۋالىغا ئۇيغۇن كېلىدىغان . يېزا ئىگىلىكىنى قوللايدىغان . قوغدايدىغان تۈزۈملەرنى تەدرىجىي تۇرغۇزۇش كېرەك .

① ھازىرقى يېزا ئىگىلىك ياردەم سىياسىتىنى داۋاملىق مۇكەممەللەشتۈرۈش كېرەك .
 ② يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ باھاسىنىڭ مۇۋاپىق سەۋىيىسىنى ساقلاش كېرەك .
 ③ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشنى ماتېرىيال بىلەن تەمىنلەش ۋە بازار باشقۇرۇشنى ياخشى تۇتۇش كېرەك .

④ مۇقىم ئاشىدىغان . يېزا ئىگىلىكىنى قوللايدىغان مەبلەغ يولىنى ئېچىش كېرەك .
 (5) نامراتلارنى يۆلەش . تەرەققىي قىلدۇرۇش سالىمىنى زورايتىش كېرەك .
 ① نامرات رايوندىكى ئاھالىلەرنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش . ئاساسىي ئىشلەپچىقىرىش تۈرمۈش شارائىتىنى ياخشىلاش . كىرىمىنى كۆپەيتىش يوللىرىنى ئېچىش كېرەك .
 ② ياشاش شارائىتى كەمچىل رايونلاردىكى نامراتلارنى يۆلەش كېرەك .
 ③ ئەمگەك ئىقتىدارىدىن قالغان نامراتلارغا ياردەم بېرىش تۈزۈمىنى تۇرغۇزۇش كېرەك .

§5 . ئاممىۋى سەھىيە رامكىسى قۇرۇپ خەلقنىڭ سالامەتلىكىنى بىرىنچى ئورۇنغا قويۇش

1. ئېلىمىزنىڭ سەھىيە خىزمىتىدە دۇچ كەلگەن ۋەزىيەت ۋە ۋەزىيەت
 - (1) ئېلىمىزنىڭ سەھىيە ئىشلىرى تەرەققىياتىدا قولغا كەلتۈرگەن زور نەتىجىلىرى:
 - ① خەلقنىڭ ساغلاملىق سەۋىيىسى ئۈزلۈكسىز ئۆستى .
 - ② شەھەر- يېزىلارنى قاپلىغان داۋالاش . سەھىيە مۇلازىمەت سىستېمىسى ئاساسەن ئورنىتىلدى .
 - ③ شەھەر بازار خىزمەتچىلىرىنىڭ داۋالىنىش - سۇغۇرتا تۈزۈمى دەسلەپكى قەدەمدە ئورنىتىلدى . يېزىلاردا يېڭىچە ھەمكارلىشىپ داۋالاش تۈزۈمى سىناق نۇقتىسى قانات يايدى .
 - ④ ئېغىر يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنى داۋالاش . ئالدىنى ئېلىشتا كۆرۈنەرلىك ئىلگىرىلەشلەر بولدى .
 - ⑤ ئاياللار ۋە بالىلارنىڭ سەھىيە . ساقلىقنى ساقلاش سەۋىيىسى تېخىمۇ ئۆستى .
 - (2) سەھىيە خىزمىتىدە دۇچ كەلگەن كۈچلۈك خىرىس:
 - ① ئاممىۋى سەھىيە سىستېمىسى مۇكەممەل ئەمەس . ئېغىر كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش . تىزگىنلەش ۋەزىپىسى ئېغىر .
 - ② تۈيۈقسىز يۈز بەرگەن ئاممىۋى سەھىيە ۋەقەلىرىگە تاقابىل تۇرۇش مېخانىزمى مۇكەممەل ئەمەس .
 - ③ داۋالاش . مۇلازىمەت سىستېمىسى ئاممىنىڭ ساغلاملىق تەلپىگە ماسلىشالمىدى . كېسەل كۆرسىتىش تەس بولۇش . داۋالاش چىقىمى يۇقىرى بولۇش مەسىلىسى گەۋدىلىك .
 2. داۋالاش . سەھىيە ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇش سوتسىيالىستىك ئىناق جەمئىيەت قۇرۇشنىڭ مۇھىم مەزمۇنى
 - ① سەھىيە خىزمىتى كەڭ ئاممىسىنىڭ جانىجان مەنپەئەتى بىلەن بىۋاسىتە

مۇناسىۋەتلىك.

- ② سەھىيە ئىشلىرى بىلەن ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىيات زىچ باغلانغان.
- ③ سەھىيە ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش سوتسىيالىستىك ئىناق جەمئىيەت قۇرۇشنىڭ مۇھىم مەزمۇنى.
- ④ ئاممىنىڭ ساغلاملىق ھوقۇقىغا كاپالەتلىك قىلىش ھۆكۈمەتنىڭ مۇھىم بۇرچى.

3. سەھىيە ئىشلىرى ئىسلاھاتى ۋە تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتىكى ئاساسىي

پىكىر يولى

- ① ھۆكۈمەت فۇنكسىيىسىنى ئۆزگەرتىپ، ئاممىۋى سەھىيە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش كېرەك.
- ② ئاممىۋى سەھىيە سىستېما قۇرۇلۇشىنى تېزلىتىپ، تۇيۇقسىز يۈز بەرگەن ئاممىۋى سەھىيە ۋە قەللىرىگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈش لازىم.
- ③ ئېغىر يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ، جۈملىدىن نۇقتىلىق قىلىپ، ئەيدىز كېسىلى، جىگەر ياللۇغى، تۇپىركۈلۈز كېسىلى، قان شورىغۇچى قۇرت كېسەللىكى قاتارلىق ئېغىر كېسەللىكلەرنىڭ يۈز بېرىشى ۋە تارقىلىشىنى تىزگىنلەش كېرەك.
- ④ يېزا سەھىيە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، دېھقانلارنىڭ ساغلاملىق سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش كېرەك.
- ⑤ شەھەرلەردىكى داۋالاش تۈزۈلمە ئىسلاھاتى سىناق نۇقتىسىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، مەھەللە سەھىيە مۇلازىمىتىنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇش كېرەك.
- ⑥ دوختۇرخانىلارنى باشقۇرۇشنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ، داۋالاش مۇلازىمەت سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش كېرەك.
- ⑦ سەھىيە كەسپىي ئىستىلى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، ناتوغرا ئىستىللارنى قاتتىق تۈزەش كېرەك.

4. سەھىيە خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئاكتىپ قاتنىشىشىغا

ۋە قوللىشىغا موھتاج

§6. ئىناق جەمئىيەت قۇرۇپ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئىشلىرىدا يېڭى

ۋەزىيەت يارىتىش

ئىناق جەمئىيەت قۇرۇپ خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەتنى ياخشى بىر تەرەپ قىلىش.

ئىناق جەمئىيەت قۇرۇشنىڭ ئاچقۇچى — خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەتنى ياخشى بىر تەرەپ قىلىشتا.

خەلقنىڭ تۈپ مەنپەئەتىنى پارتىيە ۋە دۆلەت ئورگانلىرىنىڭ بارلىق خىزمىتىنىڭ چىقىش نۇقتىسى ۋە ئاخىرقى نۇقتىسى قىلىش خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئومۇمىي فاڭجېن.

ئۈنۈم ۋە ئادىللىقنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتا چىڭ تۇرۇش ئالدىنقى شەرتى ئاستىدا ئىجتىمائىي ئادىللىقنى قوغداش ۋە ئەمەلگە ئاشۇرۇش بولسا، نۆۋەتتە خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتىكى گەۋدىلىك ۋەزىپە. نۆۋەتتە كىرىم تەقسىماتىدىكى ئاساسلىق مەسىلە بولسا غەيرىي كىرىم گەۋدىلىك، كاپالەتلىك كىرىم ئەمەلىيەتلىرى، قىسمەن جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ كىرىم پەرقى زورايدى. ناچار ئاقىۋەت كۈنسېرى گەۋدىلەندى. بۇنى ھەل قىلىشنىڭ يولى بولسا، ئۈنۈمنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇشتا چىڭ تۇرۇش بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئادىللىقنىڭ سالمىقىنى تەدرىجىي ئاشۇرۇش، ئادىللىققا تەڭ ئېتىبار بېرىش كېرەك.

نېسپىي تەڭپۇڭ بولغان، مەنپەئەت تەقسىمات ۋەزىيىتىنى، مۇۋاپىق بولغان جەمئىيەت ئەزالىرى قۇرۇلمىسىنى شەكىللەندۈرۈش، جەمئىيەتنىڭ ئىناق، مۇقىم تەرەققىياتىغا پايدىلىق ئىقتىسادىي، سىياسىي تۈزۈلمىنى تۇرغۇزۇش بولسا، خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشتىكى ئۇزاققىچە ئۈنۈملۈك مېخانىزم.

بۇ بابتىكى مەشىق سوئاللىرى

I بىرلا جاۋابنى تاللاش سوئالى

1. «11 - بەش يىللىق» پىلانى تۈزۈش توغرىسىدىكى «تەكلىپ» نىڭ ئەڭ روشەن ئالاھىدىلىكى ().
- A. ئىناق جەمئىيەتتىن ئىبارەت ئاساسىي تېما گەۋدىلەندۈرۈلگەن
- B. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى ئارقىلىق ئىقتىسادنىڭ، ئىجتىمائىي تەرەققىياتنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتىگە يېتەكچىلىك قىلىشتا چىڭ تۇرۇلغان
- C. مۇستەقىل يېڭىلىق يارىتىش تەكىتلەنگەن
- D. ئادەمنى ئاساس قىلىش تەكىتلەنگەن
2. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ ماھىيىتى ياكى باش تەلپى بولسا ().
- A. ئادەمنى ئاساس قىلىش
- B. ھەم تېز، ھەم ياخشى تەرەققىياتقا ئېرىشىش
- C. ئىلمىي تەرەققىيات
- D. ياخشى تەرەققىيات
3. «11 - بەش يىللىق» پىلانىنىڭ تۈپ مەقسىتى بولسا ئادەمنى ئاساس قىلىش، خەلق ئۈچۈن ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ().
- A. ئادەمنىڭ ئەتراپلىق تەرەققىياتىنى ئۈزلۈكسىز ئالغا سىلجىتىش
- B. ئورتاق بېيىشنى ئۈزلۈكسىز ئالغا سىلجىتىش
- C. خەلقنىڭ ماددىي مەدەنىيەت تۇرمۇش ئېھتىياجىنى ئۈزلۈكسىز قاندۇرۇش
- D. ئورتاق بېيىشنىڭ ماددىي ئاساسىنى ئۈزلۈكسىز يارىتىش
4. «11 - بەش يىللىق» پىلانىنىڭ ئەڭ تۈپ يېتەكچى ئىدىيىسى بولسا ().
- A. دېڭىز شياۋپىڭ نەزەرىيىسى B. «ئۈچكە ۋەكىللىك قىلىش» مۇھىم ئىدىيىسى

- C. ئىناق جەمئىيەت بەرپا قىلىش D. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى
 5. «11 - بەش يىللىق» پىلاننىڭ مەزمۇنى بولسا ().
 A. ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى تەڭشەش B. مائارىپنى ئالدىن تەرەققىي قىلدۇرۇش
 C. يۈكسەلدۈرۈش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىش D. ئىناق جەمئىيەت قۇرۇش
 6. يۈكسەلدۈرۈش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىشنىڭ ئاچقۇچى ۋە ئىقتىسادىي قۇرۇلمىنى تەڭشەشنىڭ مەركىزىي ھالقىسى بولسا ().
 A. كارخانىلارنىڭ تىجارەت مېخانىزمى
 B. مۇستەقىل يېڭىلىق يارىتىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش
 C. بازار مېخانىزمىنى كۈچەيتىش
 D. ھۆكۈمەتنىڭ تەڭشەش - تىزگىنلىشىنى كۈچەيتىش
 7. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى ۋە تۈپ پرىنسىپى بولسا ().
 A. ماددىنى ئاساس قىلىش B. ئادەمنى ئاساس قىلىش
 C. خەلقنى ئاساس قىلىش D. ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى ئاساس قىلىش
 8. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتىنى، جۈملىدىن ئالدى بىلەن () نى تەكىتلەيدۇ.
 A. جەمئىيەتنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتى
 B. ئىقتىسادنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتى
 C. ئادەمنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتى
 D. ئادەم ۋە جەمئىيەتنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىياتى
 9. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ يادروسى بولسا ().
 A. ئومۇميۈزلۈك تەرەققىيات B. ماس ھالدىكى تەرەققىيات
 C. سىجىل تەرەققىيات D. ئادەمنى ئاساس قىلىش
 10. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ ئالدىنقى شەرتى بولسا ().
 A. ئومۇميۈزلۈك تەرەققىيات B. ماس ھالدىكى تەرەققىيات
 C. سىجىل تەرەققىيات D. ئادەمنى ئاساس قىلىش
 11. ئىلمىي تەرەققىيات قارىشىنىڭ چىقىش نۇقتىسى ۋە ئاخىرقى نۇقتىسى بولسا ().
 A. ئومۇميۈزلۈك تەرەققىيات B. ماس ھالدىكى تەرەققىيات
 C. سىجىل تەرەققىيات D. ئادەمنى ئاساس قىلىش
 12. 16 - نۆۋەتلىك 3 - ئومۇمىي يىغىندا تۇرغۇزۇلغان ئىلمىي تەرەققىيات قارىشى بولسا () قارىشىدۇر.
 A. ئومۇميۈزلۈك، ماس ھالدىكى، سىجىل تەرەققىيات
 B. ماددىي مەدەنىيەتلىك بىلەن مەنىۋى مەدەنىيەتلىكنىڭ ماس تەرەققىياتى
 C. ماددىي مەدەنىيەتلىك، سىياسىي مەدەنىيەتلىك ۋە مەنىۋى مەدەنىيەتلىكنى ماس تەرەققىي قىلدۇرۇش
 D. ئىقتىساد، سىياسىي، مەدەنىيەتنىڭ ماس تەرەققىياتى
 13. ئادەمنى ئاساس قىلىش بولسا مەركەزنىڭ يېڭى رەھبەرلىك كولىپكتىپىنىڭ ().
 A. يېتەكچى ئىدىيىسى B. ھەرىكەت پروگراممىسى